

Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. Proefsleuven

**Willem Kloosstraat 68-70,
Hazerwoude-Rijndijk
Gemeente Alphen aan den Rijn**

IDDS Archeologie rapport 2260

Colofon

Projectnummer	58050119
OM-nummer	4684428100
In opdracht van	BRO
Auteur	A.M.H.C. Koekkelkoren, J. Irving
Versie	1.5
Status	definitief

Autorisatie

Y. Meijer	Senior KNA Archeoloog	24-05-19
-----------	-----------------------	----------

Goedkeuring

dhr. K. Schoonderwoerd	Gemeente Alphen aan den Rijn	
------------------------	------------------------------	--

© IDDS Archeologie
Noordwijk, juni 2019
ISSN 2212-9650

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever

SAMENVATTING:

In opdracht van BRO heeft archeologisch onderzoeksbureau IDDS Archeologie van 16 tot en met 18 april 2019 een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, uitgevoerd aan de Willem Kloosstraat 68-70 in Hazerwoude-Rijndijk, gemeente Alphen aan den Rijn. De aanleiding voor dit onderzoek is de geplande herontwikkeling van het terrein waarbij de bestaande bedrijfspanden vervangen worden door woningen.

Op basis van de gemeentelijke verwachtingskaart bestond een hoge verwachting voor archeologische resten uit de Romeinse tijd omdat het plangebied in de *limes*-zone ligt en voor resten uit de Nieuwe tijd vanwege de ligging direct ten oosten van hofstede de Rijnenburg.

In totaal zijn zes werkputten aangelegd met een oppervlakte van in totaal 412 m². Op basis van de bodemopbouw is de hoge verwachting voor resten uit de Romeinse tijd komen te vervallen. Het plangebied bleek destijds deel van de oeverzone van de Oude Rijn. Vanaf de Romeinse tijd is de Oude Rijn naar het noorden gemeanderd, waardoor het plangebied gedurende de Middeleeuwen en Nieuwe tijd deel was van de kronkelwaard. Dit is een natte zone met een lage verwachting voor bewoningsresten. Vermoedelijk was het plangebied in gebruik voor agrarische doeleinden vanaf de inpoldering.

In het noordwesten van het plangebied is een vindplaats aanwezig die bestaat uit muurwerk dat vermoedelijk afkomstig is van 19^e eeuwse bebouwing. De aangetroffen vindplaats is gewaardeerd en hieruit bleek dat de vindplaats een lage waardering heeft vanwege de matige fysieke en lage inhoudelijke kwaliteit. De vindplaats is daarom niet behoudenswaardig geacht. Vervolgonderzoek is daarom niet noodzakelijk.

INHOUDSOPGAVE:

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN HET PLANGEBIED.....	4
1. INLEIDING	5
1.1. Onderzoekskader	5
1.2. Doel- en vraagstellingen van het onderzoek	6
1.3. Ligging van het plangebied.....	7
1.4. Vooronderzoek	7
2. WERKWIJZE	8
3. RESULTATEN VAN HET VELDWERK.....	9
3.1. Fysische geografie.....	9
3.2. Sporen	10
3.3. Vondsten en monsters.....	12
4. SYNTHESE	14
5. WAARDERING	17
6. BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN.....	19
7. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	21
7.1. Aanbevelingen	21
LITERATUUR EN KAARTEN	22
LIJST VAN AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN	23
BIJLAGEN	
1. Topografische kaart	
2. Periodentabel	
3. Overzichtskaart	
4a. Allesporenkaart WP1 & WP6	
4b. Allesporenkaart WP2 & WP3	
4c. Allesporenkaart WP4 & WP5	
5. Sporenlijst	
6. Vondstenlijst	
7. Determinatietabel aardewerk	
8. Determinatietabel dierlijk botmateriaal	

Administratieve gegevens van het plangebied

<i>Toponiem</i>	Willem Kloosstraat 68-70
<i>Onderzoekmeldingsnummer</i>	4684428100
<i>Plaats</i>	Hazerwoude-Rijndijk
<i>Gemeente</i>	Alphen aan den Rijn
<i>Kadastrale aanduiding</i>	Hazerswoude-Rijndijk B 3158, 3159, 3160
<i>Provincie</i>	Zuid-Holland
<i>Coördinaten</i> Centrum Hoekpunten	100.194 / 460.329 100.189 / 460.377 Noord 100.234 / 460.333 Oost 100.205 / 460.285 Zuid 100.147 / 460.378 West
<i>Oppervlakte plangebied</i>	7.000 m ²
<i>Oppervlakte onderzoeksgebied</i>	6.000 m ²
<i>Onderzoekskader</i>	Bestemmingsplan wijziging
<i>Uitvoerder</i>	IDDS Archeologie Contactpersoon: mevr. A.M.H.C. Koekkelkoren Postbus 126 2200 AC Noordwijk (ZH) Tel: 071-4028586 E-mail: akoekkelkoren@idds.nl
<i>Bevoegde overheid</i>	Gemeente Alphen aan den Rijn Ruimtelijke ontwikkeling, afdeling Cultuur Contactpersoon: dhr. K. Schoonderwoerd Postbus 13 2405 SH Alphen aan den Rijn Tel: 140172 E-mail: kschoonderwoerd@alphenaanderijn.nl
<i>Adviseur namens de bevoegde overheid</i>	Omgevingsdienst Midden-Holland Contactpersoon: mevr. J. Noordervliet-van Zwienen Postbus 45 2800 AA Gouda Tel: 088-5450226 E-mail: jnoordervliet@odmh.nl
<i>Beheer en plaats van documentatie en vondsten</i>	Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Zuid-Holland Kalkovenweg 23 2401 LJ Alphen aan den Rijn
<i>Uitvoeringsperiode onderzoek</i>	16-18 april 2019

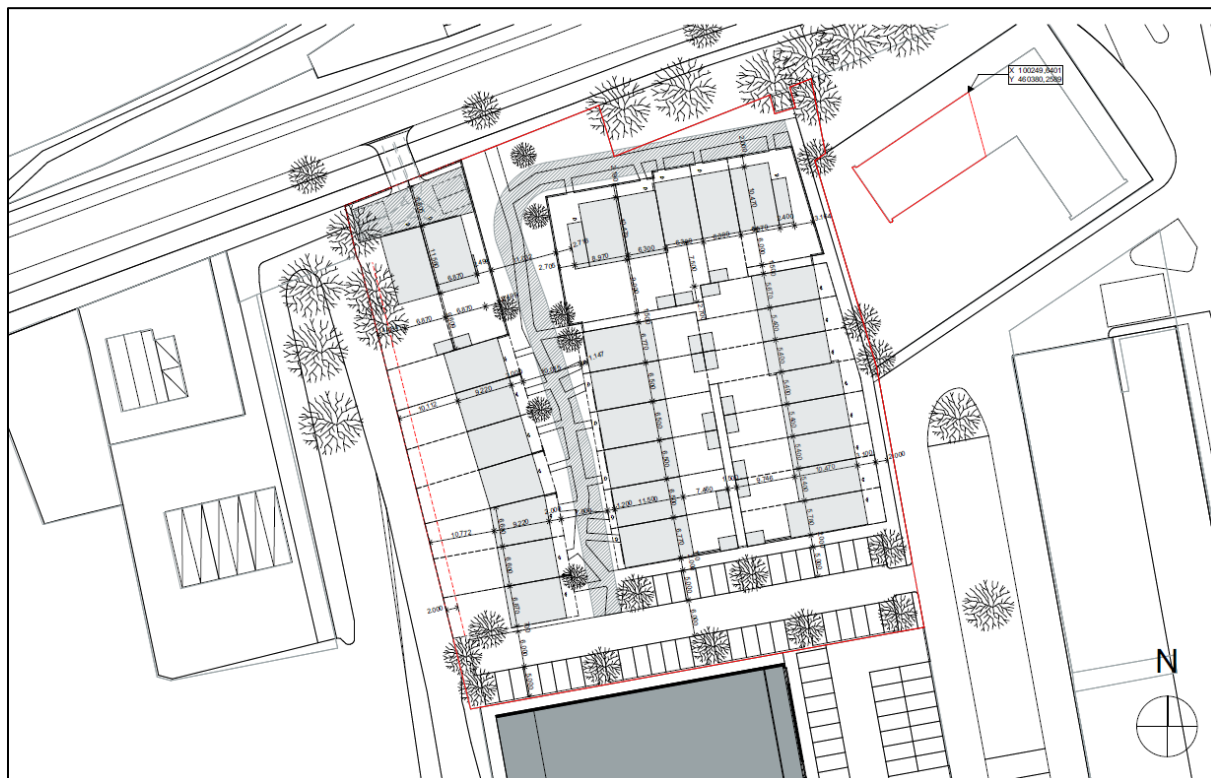
1. Inleiding

1.1. Onderzoekskader

In opdracht van BRO heeft archeologisch onderzoeksbureau IDDS Archeologie van 16 tot en met 18 april 2019 een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, uitgevoerd aan de Willem Kloosstraat 68-70 in Hazerwoude-Rijndijk, gemeente Alphen aan den Rijn. De aanleiding voor dit onderzoek is de geplande herontwikkeling van het terrein waarbij de bestaande bedrijfspanden vervangen worden door woningen (Figuur 1). De exacte verstoringsdiepte die hierbij optreedt, is niet bekend. De kans bestaat dat eventueel aanwezige archeologische waarden hierdoor verstoord dan wel vernietigd zullen worden.

Het plangebied valt binnen het door RAAP uitgevoerde bureau en verkennend booronderzoek uit 2008 (Kruidhof 2008). Het booronderzoek heeft echter niet ter plaatse van het huidige plangebied plaatsgevonden. Hierdoor bestaat voor het huidige plangebied geen bodembeschrijving en is het onduidelijk hoe intact de bodem is. De gemeente Alphen aan den Rijn heeft bepaald dat voor het gebied een zeer hoge verwachting geldt voor resten uit de Romeinse tijd omdat het plangebied in de *limes*-zones ligt en voor resten uit de Nieuwe tijd vanwege de ligging direct ten oosten van de hofstede de Rijnenburg. Tevens geldt een hoge verwachting voor resten uit de Late IJzertijd – Romeinse tijd vanwege de landschappelijke ligging op de stroomgordel van de Oude Rijn. Ook is het mogelijk oudere resten (Neolithicum – Bronstijd) aan te treffen op de crevasse- en oeverafzettingen.

In oktober 2018 is door RAAP een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd ca. 50 m ten zuidoosten van het plangebied (Jansen/ Hakvoort, 2019). Hierbij zijn restanten van de limesweg en aardewerk uit de Romeinse tijd aangetroffen.

Figuur 1. De toekomstige inrichting van het plangebied.

Direct ten westen van het plangebied ligt het rijksmonument Rijnenburg (monumentnummer 21055). Deze hofstede uit 1614 maakte onderdeel uit van het terrein Rijnenburg. De precieze locatie van het 'kasteel' is niet bekend. Het is op historisch kaartmateriaal niet terug te vinden, enkel de hofstede.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1 (KNA; Centraal College van Deskundigen 2018) en conform het Programma van Eisen (PvE) dat voor dit onderzoek is opgesteld door Aeres milieu, door L. van Diepen en M.J. Janssen (van Diepen/Janssen 2018). Het veldwerk is uitgevoerd door A.M.H.C. Koekkelkoren (KNA archeoloog MA, projectleider), K. Slotemaker (archeoloog MA) en J. Irving (veldarcheoloog) onder leiding van R. Torremans (senior KNA archeoloog).

Deze rapportage bevat de resultaten van het onderzoek.

1.2. Doel- en vraagstellingen van het onderzoek

Het doel van het inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven is door middel van een steekproef vast te stellen of er archeologische resten in de bodem aanwezig zijn, en zo ja, de kwaliteit en kwantiteit van deze resten vast te stellen. Om de doelstelling te realiseren dient antwoord te worden gegeven op de onderzoeksvragen die geformuleerd zijn in het PvE. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen algemene vragen en drie series vragen over specifieke resultaten met betrekking tot grachten, het kasteelterrein en fortificaties, de Romeins limesweg en een Romeinse nederzetting. De specifieke vragen kunnen echter niet worden beantwoord op basis van de aangetroffen resten. Vanwege deze reden zijn de specifieke vragen niet overgenomen in dit rapport.

Algemeen:

- Bevinden zich in het plangebied nog archeologisch relevante sporen of vondsten?
- Zijn er archeologische resten in situ bewaard gebleven, vanaf welke diepte en dient hier in de toekomst rekening mee te worden gehouden bij ontwikkelingen in het plangebied en de directe omgeving?
- Wat is de aard, datering, omvang en begrenzing (horizontaal en verticaal) van archeologische resten, grondsporen en structuren?
- Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondst categorieën behoren zij?
- Is er sprake van een duidelijke stratigrafie, wellicht met ophogingslagen en loopniveaus en/of wegdekken? Indien hier restanten van aanwezig zijn, hoe kunnen deze dan geïnterpreteerd worden m.b.t. functie en datering?
- Wat is de gaafheid en conservering van grondsporen, structuren en vondstconcentraties?
- Wat is de landschappelijke ligging van de site(s). Meer in het bijzonder, wat is de geologische, geomorfologische en bodemkundige context?
- Is er sprake van (sub)recente verstoring en postdepositionele processen?
- Wat is de relatie tussen het gebruik en de geschiedenis van de onderzoekslocatie en de historische, historisch-landschappelijke en overige cultuurhistorische aspecten van haar omgeving?
- Waar en in welke mate is deze locatie geschikt voor paleo-ecologisch en natuurwetenschappelijk onderzoek? Welke methoden zijn het meest kansrijk?
- Indien er geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijv. alleen losse vondsten zonder enige context) oplevert, welke verklaring kan hiervoor worden gegeven? Is er bijvoorbeeld sprake van aantoonbare afwezigheid van bewoning en/of actief landgebruik, verstoringen van antropogene aard, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden als gevolg van bodemprocessen of beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden als gevolg van werk- en/of weersomstandigheden?
- Hoe kan de vindplaats gewaardeerd worden op basis van de fysieke en archeologisch inhoudelijke kwaliteit? Welke waarde is er samenvattend te geven aan het onderzoeksgebied en de daarin te onderscheiden delen (binnen verticale en/of horizontale grenzen; complextypen, periode, sites)? Beschrijf en beredeneer de verschillen in waarde conform de waarderingstabel uit de KNA 4.1.

1.3. Ligging van het plangebied

De ligging van het onderzochte gebied, oftewel het plangebied, is weergegeven in bijlage 1. Het plangebied ligt in Hazerswoude-Rijndijk in de gemeente Alphen aan den Rijn. De locatie is gelegen ten zuiden van de Rijndijk ter plaatse van de Willem Kloosstraat. Aan de zuidzijde wordt het plangebied begrensd door een supermarkt. De westelijke plangrens wordt gevormd door een groen waterwingebied en in het oosten door een appartementen gebouw. De exacte ligging en contouren van het plangebied zijn nader weergegeven in bijlage 3. Ten tijde van het veldonderzoek was het plangebied nog bebouwd met het bedrijfspan van Carrier (Figuur 2). De onbebouwde delen waren bestraat en het terrein is omlijst met een grondstrook met bomen en struiken.

Figuur 2. Het plangebied voorafgaand aan het veldwerk. De foto is richting het noordwesten genomen.

1.4. Vooronderzoek

Het plangebied valt binnen het door RAAP uitgevoerde bureau- en verkennend booronderzoek uit 2008 (Kruidhof 2008). Binnen het huidige plangebied is tijdens dit booronderzoek echter niet geboord. Het gevolg is dat voor het huidige plangebied geen specifieke bodembeschrijving voorhanden is. Gezien de afstand van het plangebied met betrekking tot de Oude Rijn is het wel mogelijk een inschatting van de bodem maken. De Rijn werd in 1122 bij Wijk bij Duurstede afgedamd waardoor geen sediment meer werd vervoerd en dus werd afgezet stroomafwaarts. In 1163 heeft nog wel de st. Thomasvloed plaatsgevonden. Dit was de laatste overstroming vanuit zee. Daarna is vrijwel geen sediment meer afgezet door de Rijn. Dit houdt in dat de rivierafzettingen in het plangebied uiterlijk uit de 12^e eeuw dateren.

2. Werkwijze

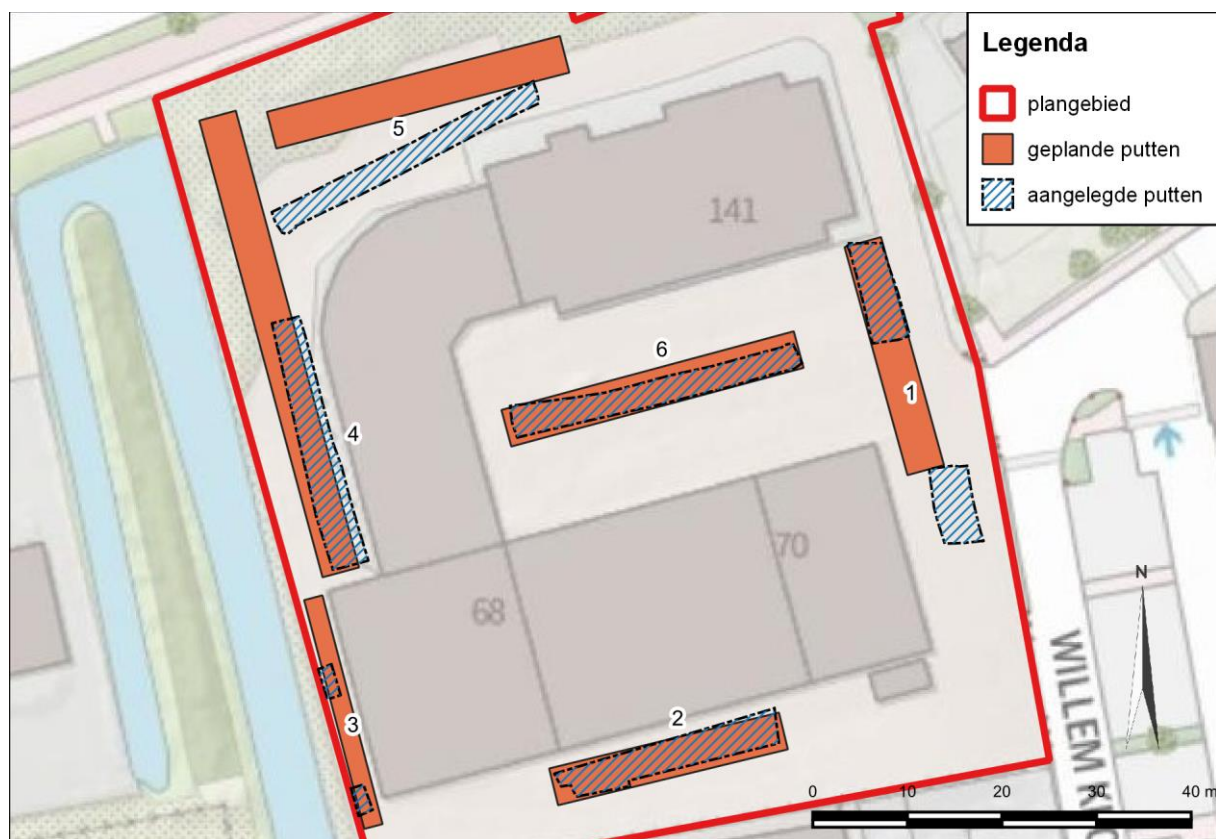
Ten tijde van het onderzoek was het terrein nog bebouwd en bestraat. Voorafgaand aan de werkzaamheden is de bestrating op de locaties van de werkputten (WP) verwijderd. Vanwege de beperkte ruimte tussen de bebouwing en de groenstroken is in overleg met het de adviseur van het bevoegd gezag enkele aanpassingen gemaakt op het puttenplan (Figuur 3). In totaal zijn zes werkputten aangelegd met een totale oppervlakte van 412 m² in plaats van de geplande 700 m².

De werkputten zijn laagsgewijs aangelegd met een graafmachine met een gladde bak. In iedere werkput is één vlak aangelegd. Het vlak is aangelegd tot in de natuurlijke ondergrond waarop geen archeologische resten meer werden verwacht.

De vlakken zijn gefotografeerd, afgezocht met een metaaldetector en digitaal getekend. WP4 is vanwege beperkt bereik van de GPS verbinding analoog getekend (schaal 1:50). Vondsten zijn verzameld per vlak, laag en spoor.

In iedere werkput zijn één tot drie profielkolommen (Bijlage 3) opgeschoond, gefotografeerd en getekend (schaal 1:20).

Na afloop van het onderzoek zijn de werkputten weer dichtgemaakt.

Figuur 3. Overzicht van het puttenplan en de aangelegde werkputten.

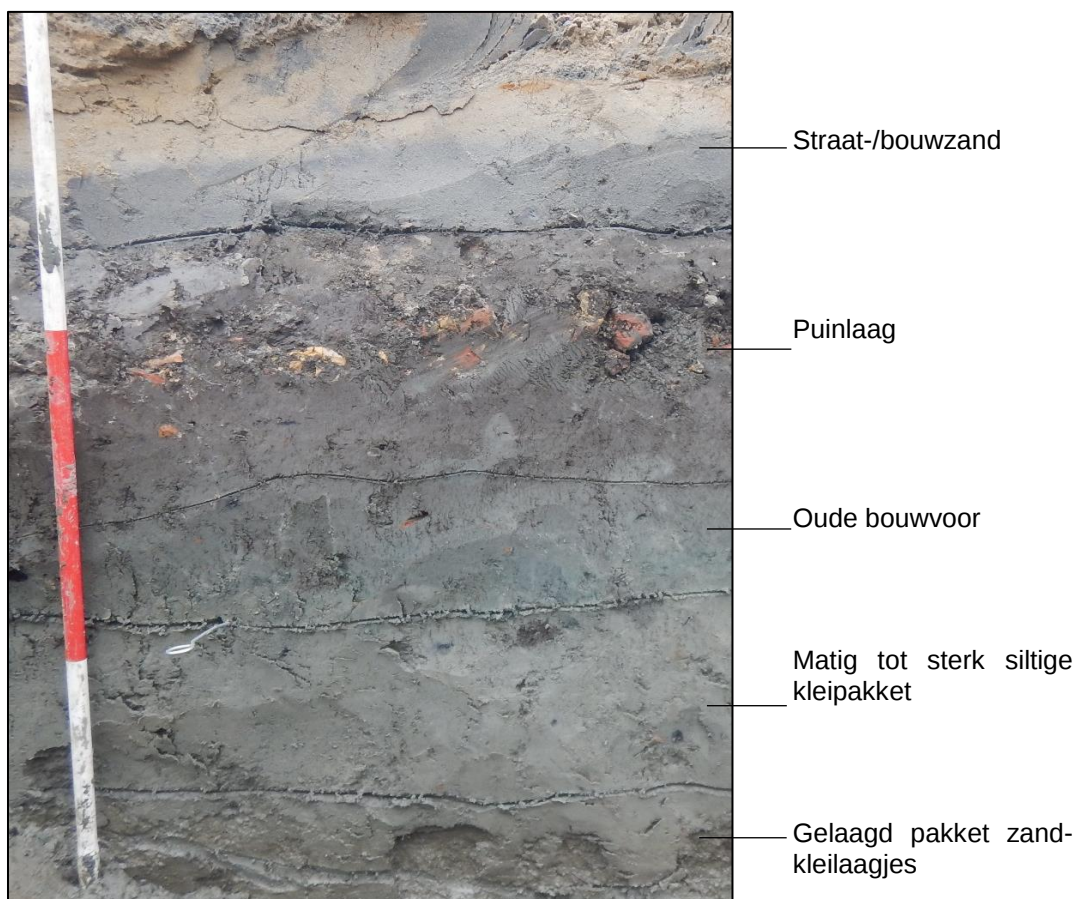
3. Resultaten van het veldwerk

3.1. Fysische geografie

Het plangebied is onderzocht tot maximaal 2,20 m -MV (-2,80 m NAP). Onderin het plangebied bestaat de bodemopbouw uit een pakket van afwisselend klei- en zandlaagjes. Deze afzettingen wijzen op natte omstandigheden, waarbij wisselende stroomsnelheden zand (snel) en klei (langzaam) werden afgezet. Deze afzettingen horen bij de Oude Rijn, toen deze geleidelijk vanuit het plangebied naar het noorden meanderde. De afzettingen zijn deel van een kronkelwaard.

De afzettingen worden naar boven toe steeds fijner (*fining upwards*) omdat het plangebied verder van de loop van de Oude Rijn verwijderd raakte. Hierdoor overstroemde het plangebied nog maar zelden en werd uitsluitend matig tot sterk siltige klei (Ks3) afgezet. De top van dit pakket bevat baksteenspikkels. Deze wijzen op een verspoelde context, vermoedelijk daterend uit de Late Middeleeuwen–Nieuwe tijd. De dikte varieert van 30 tot 70 cm.

Vermoedelijk is vanaf de inpoldering in de Late Middeleeuwen–Nieuwe tijd een bouwvoor gevormd van ca. 30 cm dik in het plangebied, toen het gebied bruikbaar werd voor agrarische doeleinden. Over de bouwvoor is een pakket puin en straat-/bouwzand aanwezig van in totaal 50-100 cm dik. Het is waarschijnlijk dat deze lagen zijn aangebracht bij de bouw van de huidige bebouwing in de 20^e eeuw.

Figuur 4. Detail van kolom 3 in WP6.

3.2. Sporen

Tijdens het veldwerk zijn in de zes werkputten 18 sporen aangetroffen (Figuur 5). Het betreffen voornamelijk agrarische sporen en sporen van landverbetering uit de Nieuwe tijd. Het ingespoelde grindlaagje (S1) vormt hier een uitzondering op.

Spooraard	Aantal
greppel	4
sloot	4
houten paal	2
concentratie baksteen	1
kuil	1
laag	1
muur	1
muurfundering	1
muuruitbraak	1
poer	1
put	1
Totaal	18

Figuur 5. Tabel met aantallen per spooraard.

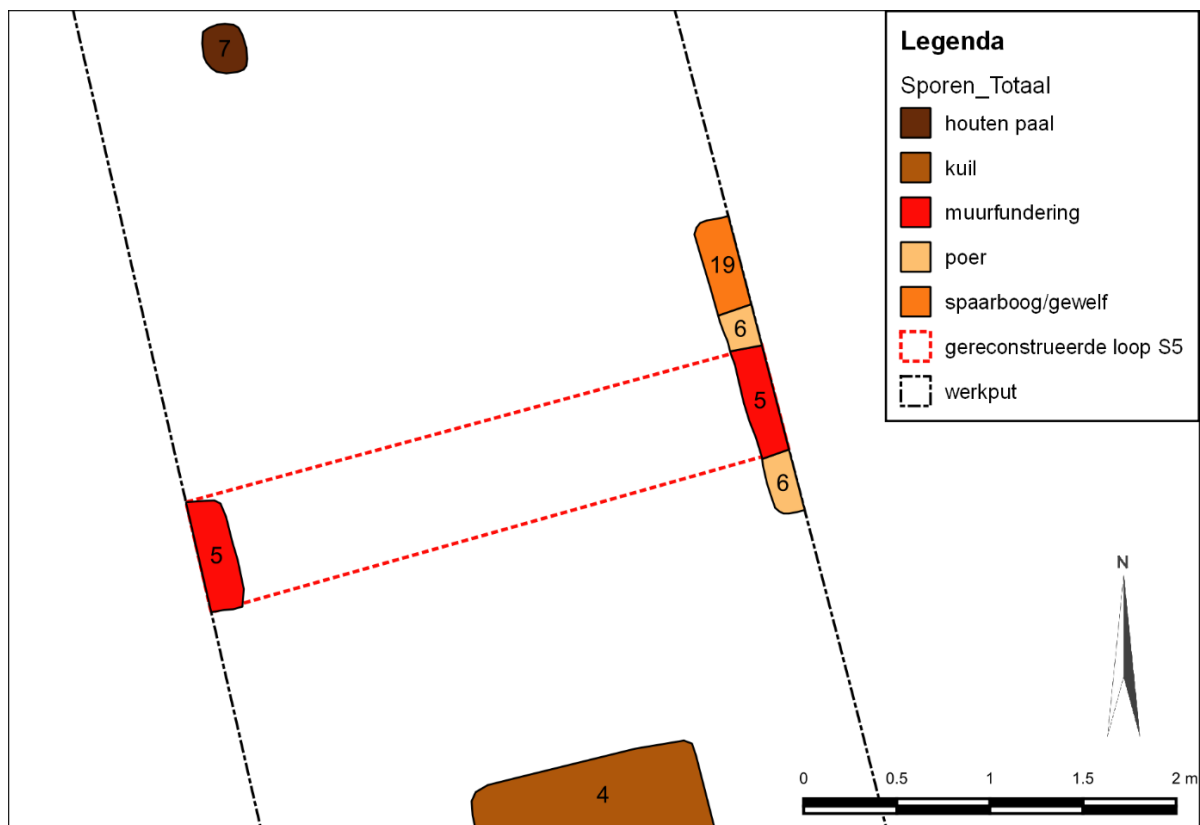
Het grindlaagje betreft resten van de limesweg die verspoeld zijn in de oeverzone in de Romeinse tijd. Het spoor is een smalle strook van ca. 80 cm breed, geen echte lithologische laag. Verspoeld grind is op meerdere plekken in de werkputten aangetroffen. In het grindlaagje is tevens Romeins aardewerk aangetroffen.

In WP2, WP5 en WP6 zijn sloten en greppels aangetroffen. Deze sporen staan in verband met het agrarisch gebruik van het terrein. Uit twee van deze sporen (S9 en S12) is dateerbaar vondstmateriaal afkomstig (16^e -19^e eeuw).

Figuur 6. Detail foto van de sporen S5, S6 en S19.

Het muurwerk is uitsluitend aangetroffen in de noordelijke hoek van WP4. De muurresten konden voornamelijk in de profielwanden gedocumenteerd worden (Figuur 6 en Figuur 7). In het oost profiel bestaat het uit een poer (S6, V19) met een spaarboog (S19, V20). Net iets boven de poer, gescheiden door een laagje zand bevindt zich een muurfundering (S5, V9). Deze muurfundering loopt door en is ook in het west profiel zichtbaar. De spaarboog, poer en fundering zijn opgebouwd uit het zelfde type oranje-bruine baksteen (19*8,5*4 cm). De handgevormde bakstenen zijn primair gebruikt en er is gebruik gemaakt van zachte kalkmortel. De spaarboog sluit koud aan op de poer. De poer en muurfundering worden scheiden door een laagje zand. De bakstenen zijn gedateerd in de 19^e eeuw.

Figuur 7. Detail allesporenkaart van WP4 met de aangetroffen gemetselde sporen

In de zuidwestelijke hoek van WP5 is een deel van een put aangetroffen (S10, Figuur 8. Detailfoto van spoor S10.Figuur 8). De put is opge maakt uit bakstenen van 18*9*3,5 cm (V14) en is in kops verband gemetseld met zachte kalkmortel. Het betreft minimaal 17 lagen. De put heeft oorspronkelijk een diameter van ca. 1,80 m gehad.

Nabij de funderingsresten in WP4 zijn twee vierkante houten palen aangetroffen. De palen zijn gemaakt van een zachte houtsoort en hebben een afmeting van 20*20 cm. Het was niet mogelijk deze te koppelen aan een structuur.

Figuur 8. Detailfoto van spoor S10.

In de oostelijke putwand van WP4 is een concentratie baksteen fragmenten aangetroffen zonder verband. Waarschijnlijk betreft dit spoor een puinlaag fundering van een gresbuis die nog deels zichtbaar was in de putwand.

De enige sporen aangetroffen in WP1 betreffen resten van recente muuruitbraken van gewapend beton. Deze resten behoren tot een deel van de bebouwing uit de jaren 70. Dit deel van de bebouwing is rond 1990 gesloopt om plaats te maken voor de huidige bebouwing.

In werkput 3 zijn geen antropogene sporen aangetroffen.

3.3. Vondsten en monsters

In totaal zijn 64 vondsten gedaan en 8 monsters genomen. De monsters betreffen uitsluitend baksteenmonsters, welke reeds in het sporenhoofdstuk bij het betreffende spoor zijn aangetroffen.

De vondsten bestaan uit 31 stuks aardewerk, 32 stuks dierlijk botmateriaal en 1 fragment (modern) glas.

Keramiek

In totaal zijn 31 stuks aardewerk aangetroffen. Hiervan zijn negen stuks uit een sporen context afkomstig.

In het verspoelde grindlaagje (S1) is een fragment Lowland ware aangetroffen (V3). Dit fragment is versierd met een radstempel en is van hoge kwaliteit. Het dateert vermoedelijk tussen 80 en 200 na Chr (Holwerda 1941, Haalebos 1990). Dit is het oudste aangetroffen fragment aardewerk. Het enige andere aardewerk uit de Romeinse tijd betreft een fragment van een witte, gladwandige amfoor uit de 1^e-4^e eeuw na Chr. (V2). Het Romeins aardewerk is gedetermineerd door drs. M. Langeveld.

Het overige aardewerk dateert uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Dit is gedetermineerd door drs. A. Koekkelkoren. De vondsten die uit sporen afkomstig zijn, dateren uitsluitend uit de Nieuwe tijd A-B en zijn aangetroffen in twee greppels in het noorden van het plangebied (WP5). Het betreffen resten van twee grapes, een bakpan en een pijpenkop uit 16^e-18^e eeuw uit S9 en een bakpan uit de Nieuwe tijd A in S12 (Bult s.a.). In de sloot in WP2 (S9999) zijn vijf fragmenten aangetroffen (V1). Deze variëren sterk in datering, namelijk een fragment steengoed uit de 14^e eeuw, maar ook twee fragmenten faience uit de 17^e-18^e eeuw, een porseleinen potje uit de 18^e-19^e eeuw en een modern stuk aardewerk.

In de natuurlijke afzettingen zijn negen fragmenten keramiek aangetroffen. Deze variëren in datering van de hierboven genoemde Romeinse amfoor (V2) tot een ruwwandige kogelpot uit de 12^e of 13^e eeuw (V13) tot porseleinen serviesgoed (V6 en V10). Vanwege de verspoelde context, kan weinig informatie worden gehaald uit de aanwezigheid van deze resten. Ook zijn in deze context acht fragmenten bouwkeramisch materiaal aangetroffen. Het betreft drie brokken bakstenen (V4), twee roodgebakken, geglazuurde plavuizen (V5 en V8), twee fragmenten faience tegel (V10) en een dakpan (V10). Deze resten zijn in WP2 (V4 en V5) en WP4 (V8 en V10) aangetroffen.

Dierlijk bot (door: Y. Meijer)

Algemeen

Tijdens het onderzoek zijn in totaal 32 stuks bot verzameld. De conservering van het materiaal is over het algemeen goed. De botfragmenten zijn van een goede kwaliteit, maar enkele botten zijn wel in kleine stukken uiteen gevallen. Wanneer duidelijk was dat de fragmenten tot één bot behoorden, zijn ze als één bot/fragment opgenomen in de determinatietabel (Bijlage 8). Dit verklaart het verschil tussen het aantal botfragmenten in de splitsdatabase (n=32) en in de determinatietabel (n=10). Voor dit onderzoeksverslag is gewerkt met de aantallen uit de determinatietabel. Daarin zijn tien botfragmenten opgenomen met een gezamenlijk gewicht van 730 g. Al het botmateriaal is met de hand verzameld.

Soort	Element	Aantal
Rund	Schedel	2
	Bovenkaak	1
	Atlas	1
	Oppeerarmbeen	1
	Scheenbeen	1
	Hielbeen	1
Varken	Schedel	1
	Rib	1
Middelgroot zoogdier	Rib	1
Totaal		10

Tabel 1: Overzicht van de aangetroffen botfragmenten.

Resultaten

Van rund zijn zeven fragmenten gevonden. Het gaat om een groot deel van een schedel ter hoogte van de oogkas, een bovenkaak en een gedeelte bij de articulatie naar de nekwerf. Een fragment van de eerste nekwerf, of atlas, is ook aangetroffen. Mogelijk zijn deze elementen van één rund afkomstig.

Naast delen van de kop zijn ook enkele fragmenten uit de vleesrijke delen van de poten afkomstig. Het gaat om een deel van een opperarmbeen, een scheenbeen en een hielbeen. De elementen zijn van volwassen dieren. Op de botten zijn geen slachssporen waargenomen, maar aan één zijde van het scheenbeen zijn wel vaaitsporen van een hond herkend.

Ook van het varken is een deel van de schedel gevonden. Het gaat om het gedeelte bij de oogkas. Tevens is van het varken een rib gevonden. Beide elementen zijn niet vergroeid, wat betekent dat het om jonge dieren gaat.

Van één rib is de soort niet met zekerheid te bepalen, al is het vermoedelijk van een schaap/geit.

Conclusie

Het onderzoek heeft tien botfragmenten opgeleverd. De botten zijn van rund, varken en een middelgroot zoogdier, vermoedelijk een schaap/geit. Op de botten zijn geen slachssporen waargenomen, maar aangenomen mag worden dat het om consumptieafval gaat.

4. Synthese

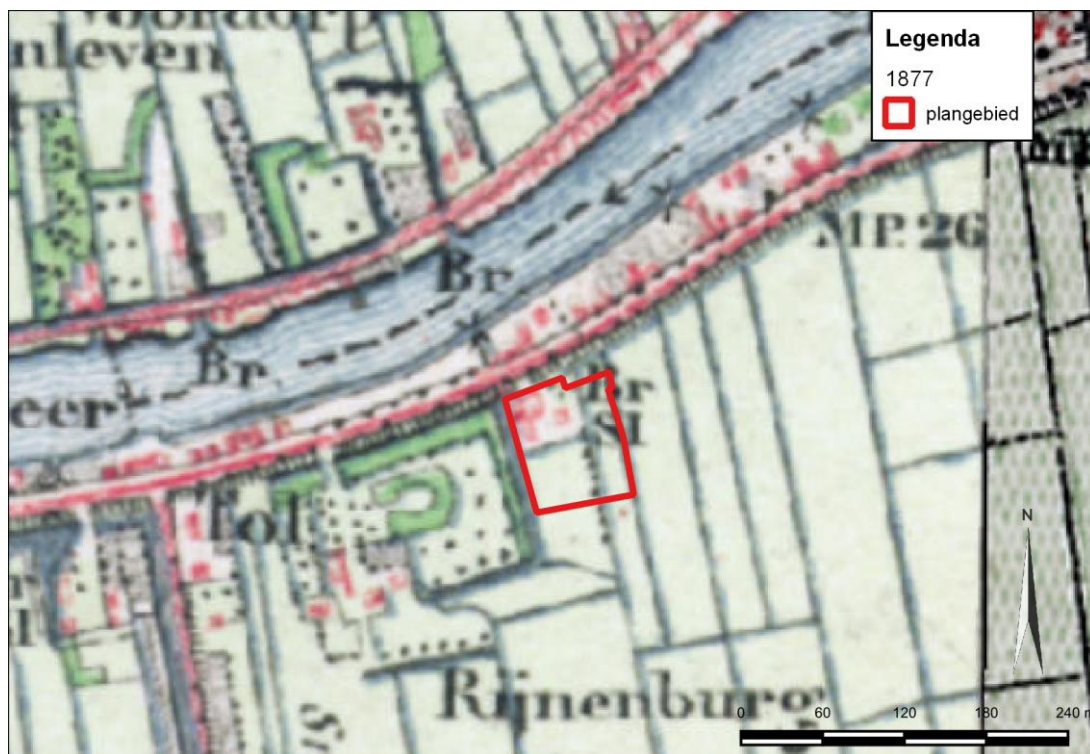
Tijdens het proefsleuvenonderzoek in het plangebied aan de Willem Kloosstraat 68-70 te Hazerswoude-Rijndijk is één vindplaats uit de Nieuwe tijd aangetroffen.

In de Romeinse tijd vormde het plangebied de zuidelijke oeverzone van de Oude Rijn. Het zuidelijke deel van het plangebied lag destijds vermoedelijk (grotendeels) droog, het midden en noordelijke deel lagen in de rivier. In 2018 is de limesweg aangetroffen 50 m ten zuidoosten van het plangebied (Jansen/Hakvoort 2019). Resten van de limesweg en fragmenten Romeins aardewerk zijn in het plangebied aangetroffen in verspoelde context. Het is niet waarschijnlijk dat in het plangebied resten uit de Romeinse tijd *in situ* aanwezig zijn.

Na de Romeinse tijd meanderde de Oude Rijn naar het noorden. Het plangebied kwam in een kronkelwaardzone te liggen. De afzettingen in het plangebied zijn tot en met de 12^e eeuw afgezet. Daarna werden vanwege afdamming stroomopwaarts en het afsluiten van de Rijnmond stroomafwaarts geen sedimenten meer afgezet door de Oude Rijn.

Tot dat het gebied rond eind 16^e eeuw werd ingepolderd was dit een nat gebied, niet geschikt voor intensief gebruik. De aanwezigheid van Laat Middeleeuws en Nieuwe tijds keramiek in de verschillende lagen van de bodemopbouw wijst erop dat binnen het plangebied voor de inpoldering activiteit heeft plaatsgevonden.

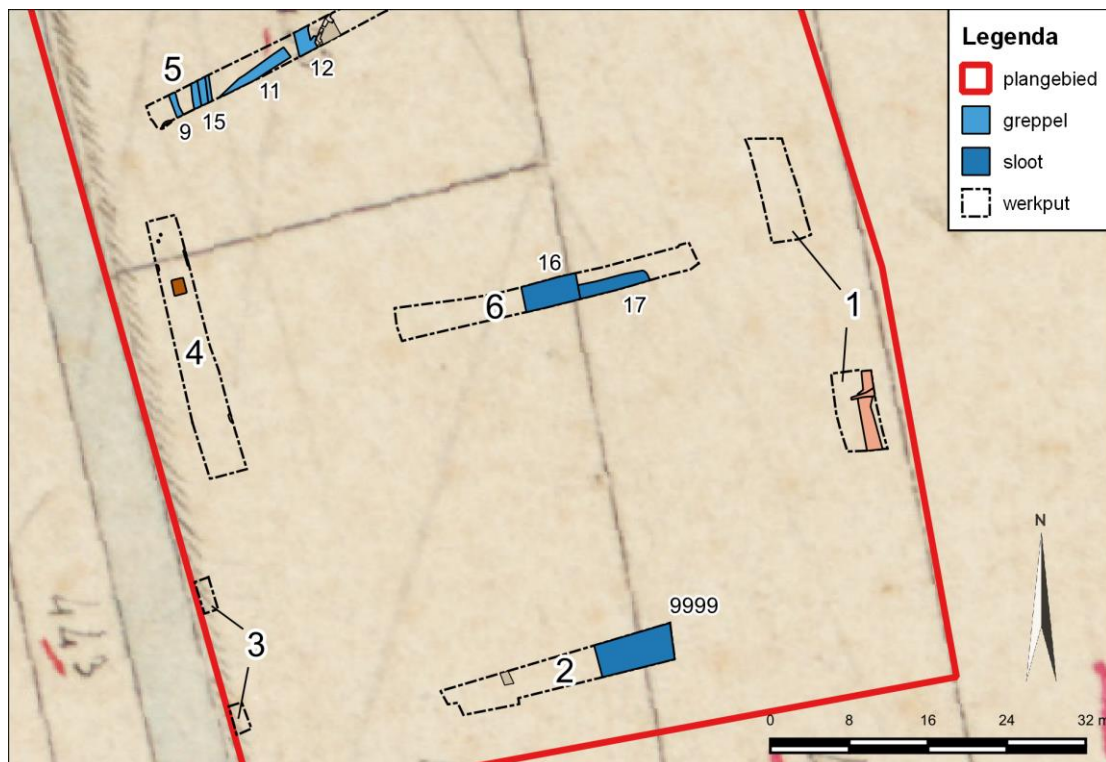
Het vroegst beschikbare historische kaartmateriaal waarop bebouwing binnen het plangebied staat weergegeven, dateert uit 1877 (Figuur 9). De put en de funderingsresten behoren vermoedelijk bij deze bebouwing.

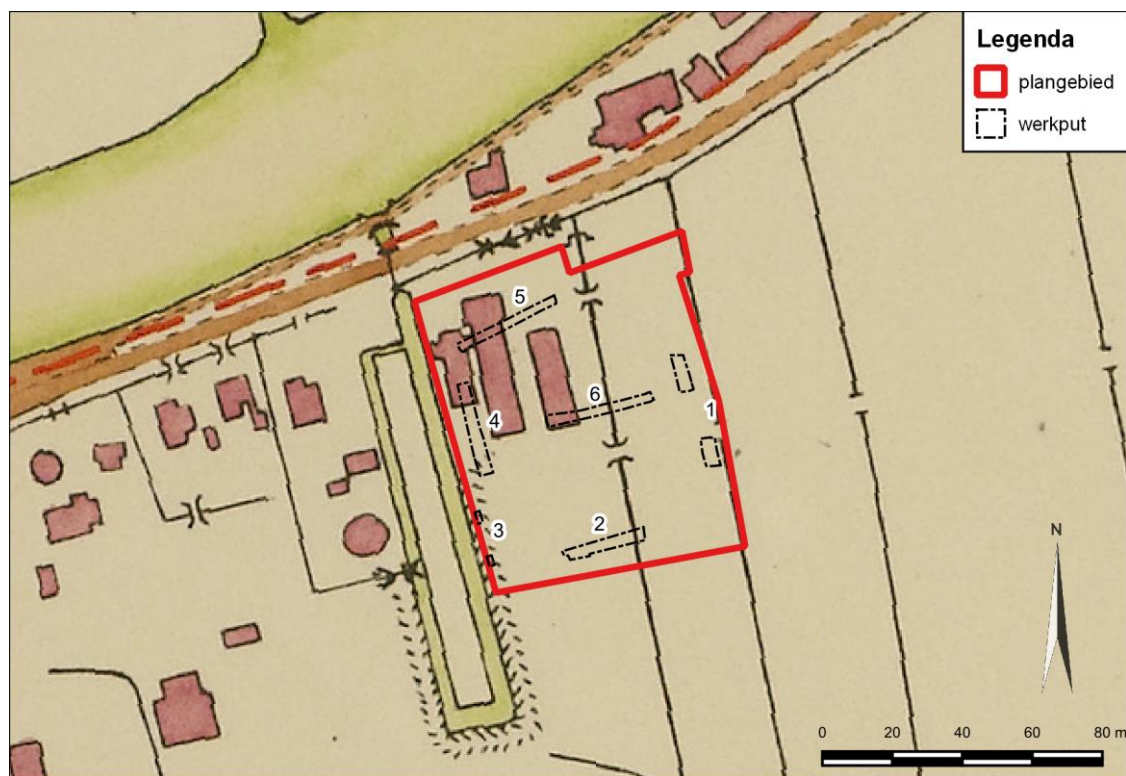
Figuur 9. Bonnenblad uit 1877. Hierop is de bebouwing afgebeeld waar de funderingsresten en put onderdeel van zijn.

In WP2 en WP6 is een diepe, brede sloot aangetroffen die opgevuld is met overwegend modern (bouw)materiaal. Dit betreft een perceelsloot die zichtbaar is op de kadastrale minuut van 1811-1832 (Figuur 10). Vanwege de vulling met recent (bouw)materiaal is het deel van de sloot in WP2 in eerste instantie geïnterpreteerd als recente verstoring. Tijdens de uitwerking bleek dit echter wel een spoor te

zijn. Het spoor is machinaal gecoupeerd tot 2,2 m –mv (-2,8 m NAP), hiermee is echter niet de onderkant bereikt. In de jaren 50 van de 20ste eeuw staat deze sloot nog steeds op het kaartmateriaal afgebeeld (Figuur 11). Vermoedelijk is de sloot gedempt in de jaren 70 met voorafgaand aan de bouw van de huidige bebouwing. Echter betreft de keramiek voornamelijk materiaal uit de Nieuwe tijd-B/C (17^e-19^e eeuw). De greppels en sloot in WP5 staan niet op de kadastrale minuut van 1811-1832. Vermoedelijk betreffen dit sporen van de periode dat het plangebied tuin en weiland was. Deze sporen zijn ook niet zo diep als de perceelgreppel, maximaal 1,3 m –mv. Het dateerbare vondstmateriaal uit de greppels is geplaatst in de Nieuwe tijd A/B (16^e-19^e eeuw). Vermoedelijk zijn de greppels gedicht in verband met de bouw van de boerderij op het kaartmateriaal uit 1877.

Figuur 10. Detail van de kadastrale minuut 1811-1832 met daarop de aangetroffen greppels en sloten.

Figuur 11. Detail van de grenskaart van de Rijnburgerpolder, 1951. De perceelsloot van S16 is hierop nog steeds zichtbaar. (Bron: archiven.nl ID: P-0261)

5. Waardering

Hieronder is de waardering van de resultaten gepresenteerd volgens de KNA, versie 4.1 (Centraal College van Deskundigen 2018). De waardering bestaat uit twee gedeelten; te weten een beslissingsdiagram en een scoretabel.

In de scoretabel worden de resultaten van het onderzoek van een gewicht voorzien. De vindplaatsen, die gewaardeerd moeten worden, worden beoordeeld op drie aspecten, namelijk beleving, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit. De score gaat van 1 tot 3. Een laag getal representeert een lage waarde en een hoog getal een hoge waarde.

Waarden	Scores	Opmerkingen
Belevingswaarde		
Schoonheid	-	Wordt niet gescoord
Herinneringswaarde	-	Wordt niet gescoord
Fysieke kwaliteit		
Gaafheid	1	
Conservering	2	
Inhoudelijke kwaliteit		
Zeldzaamheid	1	
Informatiewaarde	1	
Ensemblewaarde	1	
Representativiteit	-	Niet van toepassing

Tabel 2. Scoretabel volgens bijlage IV van de KNA.

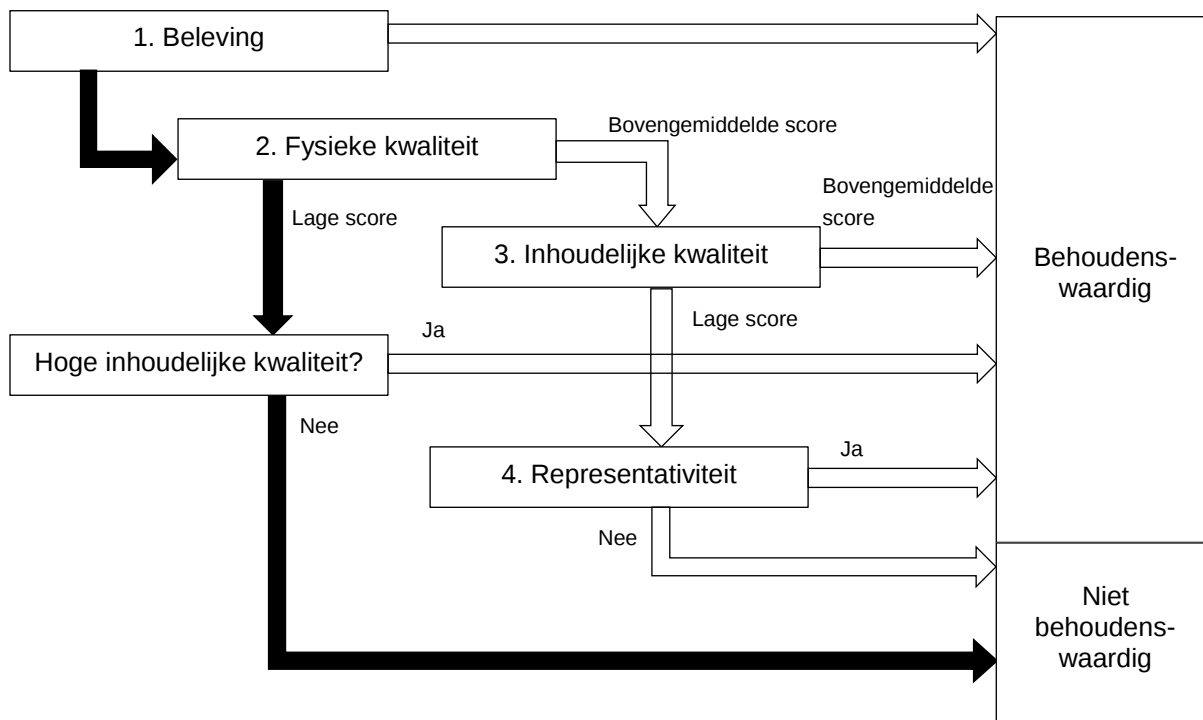
De vindplaats bestaat uit 19^e-eeuwse bebouwingsresten die in de noordwestelijke hoek van het plangebied zijn aangetroffen. De sporen betreffen resten van een put, een poer met een spaarboog en een muurfundering.

De belevingswaarde van de vindplaats valt uiteen in twee criteria: de schoonheid en de herinneringswaarde. De schoonheid van de vindplaats heeft voornamelijk te maken met de zichtbaarheid van de vindplaats. De herinneringswaarde is de herinnering die de vindplaats oproept over het verleden, omdat deze bijvoorbeeld verbonden is met een historische gebeurtenis. Op beide criteria scoort de vindplaats niet omdat beide aspecten niet aan de orde zijn.

Voor de fysieke kwaliteit van de vindplaats wordt er gekeken naar de gaafheid en de conservering. De gaafheid is de mate van het niet-verstoord zijn van de vindplaats en de stabiliteit van de fysieke omgeving en de conservering is de mate waarin archeologisch vondstmateriaal bewaard is gebleven. Op gaafheid scoort de vindplaats laag. Dit komt doordat de sporen niet intact zijn aangetroffen. Zo zijn enkel delen van het metselwerk aangetroffen. Op conservering scoort de vindplaats gemiddeld. Het organische materiaal dat is aangetroffen, botfragmenten van rund en varken, is redelijk goed bewaard gebleven. Dit is echter het enige organische vondstmateriaal dat is aangetroffen tijdens het onderzoek. Anorganische resten zijn wel goed geconserveerd, ook al zijn de resten gefragmenteerd.

De laatste waarderingsfase heeft betrekking op de inhoudelijke kwaliteit van de vindplaats. Hiervoor wordt er gekeken naar de zeldzaamheid, informatiewaarde, ensemblewaarde, en de representativiteit van de vindplaats. De zeldzaamheid is de mate waarin een vindplaats schaars is (of is geworden) voor een bepaalde periode of in een bepaald gebied. De vindplaats scoort op deze criteria laag. Boerderijen uit de 19^e eeuw aan de Rijndijk zijn talrijk zoals te zien is op historisch kaartmateriaal uit deze periode, een deel hiervan bestaat nu nog steeds. De informatiewaarde van de losse ondergrondse resten die zijn aangetroffen is zeer beperkt.

Om met de scores uit te maken of de archeologische resten volgens de normen van de KNA (versie 4.1) behoudenswaardig zijn, worden ze overgebracht naar deel twee, het beslissingsdiagram (Figuur 12). In het beslissingsdiagram wordt op de basis van de scores in de tabel bepaald of het object behoudenswaardig is.

Figuur 12. Beslissingsdiagram conform bijlage IV van de KNA.

Uit het uitgevoerde waarderende onderzoek is gebleken dat binnen het plangebied één archeologische vindplaats gelegen is, bestaande uit een 19e eeuwse boerderij. Uit de tabel en het beslissingsdiagram blijkt dat de gewaardeerde vindplaats een lage archeologische waarde bezit. De aangetroffen archeologische resten zijn niet behoudenswaardig.

6. Beantwoording van de onderzoeksvragen

- *Bevinden zich in het plangebied nog archeologisch relevante sporen of vondsten?*

Binnen het plangebied zijn archeologische resten aangetroffen. De relevante sporen betreffen bebouwingsresten en agrarische resten uit de 19^e eeuw en een verspoeld grindlaagje uit de Romeinse tijd.

- *Zijn er archeologische resten in situ bewaard gebleven, vanaf welke diepte en dient hier in de toekomst rekening mee te worden gehouden bij ontwikkelingen in het plangebied en de directe omgeving?*

In de noordwestelijke hoek van het plangebied zijn archeologische resten *in situ* achter gebleven. Deze resten kunnen worden aangetroffen vanaf 50 cm –mv (ca. -1 m NAP). Er dient geen rekening mee gehouden te worden bij de ontwikkeling omdat de resten als niet behoudenswaardig zijn gewaardeerd.

- *Wat is de aard, datering, omvang en begrenzing (horizontaal en verticaal) van archeologische resten, grondsporen en structuren?*

De aangetroffen sporen betreffen resten van bebouwing en agrarische sporen daterend uit de 19^e eeuw. Dit zijn metselwerk behorende bij een boerderij, greppels en sloten. Op basis van de aangetroffen resten kon de omvang en begrenzing niet worden bepaald. Op basis van kaartmateriaal vanaf de 19^e eeuw is dit echter wel mogelijk.

- *Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondst categorieën behoren zij?*

Het merendeel van het vondstmateriaal dateert uit de Nieuwe tijd. Het betreft fragmenten aardewerk zoals faience, porselein en roodbakkend geglaazuurd aardewerk, dierlijk bot en keramisch bouwmetaal. Uit verspoelde context zijn twee fragmenten Romeins aardewerk en één Middeleeuwse scherp afkomstig.

- *Is er sprake van een duidelijke stratigrafie, wellicht met ophogingslagen en looppniveaus en/of wegdekken? Indien hier restanten van aanwezig zijn, hoe kunnen deze dan geïnterpreteerd worden m.b.t. functie en datering?*

Onderin het plangebied bestaat de bodemopbouw uit een pakket van afwisselend klei- en zandlaagjes. Deze afzettingen wijzen op natte omstandigheden, waarbij wisselende stroomsnelheden zand (snel) en klei (langzaam) werden afgezet. De afzettingen worden naar boven toe steeds fijner (*fining upwards*) omdat de Oude Rijn richting het noorden meanderde. Hierdoor overstroomde het plangebied nog maar zelden en werd uitsluitend matig tot sterk siltige klei afgezet van 30 tot 70 cm dik. Vanaf de inpoldering in de Late Middeleeuwen–Nieuwe tijd is een bouwvoor gevormd van ca. 30 cm dik, de top hiervan ligt tussen 0,5 tot 1,0 m –MV. Over de bouwvoor is een pakket puin en straat-/bouwzand aangebracht bij de bouw van de huidige bebouwing in de 20^e eeuw.

- *Wat is de gaafheid en conservering van grondsporen, structuren en vondstconcentraties?*

De gaafheid en conservering van de aangetroffen resten is matig. De grondsporen zijn nog redelijk intact hoewel een deel door recente activiteit verstoord is. De conservering van organische en anorganische vondsten is redelijk goed. De keramische vondsten zijn wel echter gefragmenteerd en maar een klein deel is afkomstig uit gesloten context.

- *Wat is de landschappelijke ligging van de site(s). Meer in het bijzonder, wat is de geologische, geomorfologische en bodemkundige context?*

Het plangebied ligt in het stroomgebied van de Oude Rijn. In de Romeinse tijd lag het plangebied in de oeverzone. Door het meanderen van de rivier verplaatste deze zich richting het noorden. Hierdoor kwam het plangebied in een kronkelwaard te liggen. In de 16^e eeuw is het gebied ontgonnen en kwam het in de Rijnsburgerpolder te liggen.

- *Is er sprake van (sub)recente verstoring en postdepositionele processen?*

Ja, in elke werkput was sprake van recente verstoringen. Deze verstoringen zijn gerelateerd aan de huidige inrichting van het plangebied. Dit betreffen sloten gedempt met recent bouw materiaal en betonnen funderingsresten.

- *Wat is de relatie tussen het gebruik en de geschiedenis van de onderzoekslocatie en de historische, historisch-landschappelijke en overige cultuurhistorische aspecten van haar omgeving?*

Het plangebied grenst in het westen aan het terrein van de hofstede Rijnenburg. Resten die in verband zouden kunnen staan met de hofstede zijn niet aangetroffen binnen het plangebied. Op de kadastrale minuut van 1811-1832 staat het plangebied aangegeven als een tuin en weilanden van een erf net buiten het plangebied. Rond het begin van de tweede helft van de 19^e eeuw wordt een deel van het plangebied bebouwd. Het andere deel blijft dan nog in gebruik als weiland. Dit blijft het geval tot de jaren 70 t/m 90 van de 20ste eeuw. In deze periode kreeg het plangebied de huidige inrichting.

- *Waar en in welke mate is deze locatie geschikt voor paleo-ecologisch en natuurwetenschappelijk onderzoek? Welke methoden zijn het meest kansrijk?*

De locatie is niet geschikt voor paleo-ecologisch en natuurwetenschappelijk onderzoek. Het plangebied was lange tijd watervoerend of overspoelde regelmatig. Eventuele resten zijn daarom verspoeld en niet representatief voor onderzoek. De context van de vindplaats, de oude bouwvoor-laag is reeds bekend van kaartmateriaal. Hieruit is geen nieuwe informatie uit te halen.

- *Indien er geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijv. alleen losse vondsten zonder enige context) oplevert, welke verklaring kan hiervoor worden gegeven? Is er bijvoorbeeld sprake van aantoonbare afwezigheid van bewoning en/of actief landgebruik, verstoringen van antropogene aard, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden als gevolg van bodemprocessen of beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden als gevolg van werk- en/of weersomstandigheden?*

Deze vraag is niet van toepassing.

- *Hoe kan de vindplaats gewaardeerd worden op basis van de fysieke en archeologisch inhoudelijke kwaliteit? Welke waarde is er samenvattend te geven aan het onderzoeksgebied en de daarin te onderscheiden delen (binnen verticale en/of horizontale grenzen; complextypen, periode, sites)? Beschrijf en beredeneer de verschillen in waarde conform de waarderingstabel uit de KNA 4.1.*

De vindplaats, bestaande uit resten van een 19^e eeuwse boerderij, heeft een lage waarde en wordt niet behoudenswaardig geacht. Het uitgebreide antwoord op deze vraag is te lezen in hoofdstuk 5. Waardering.

7. Conclusie en aanbevelingen

In opdracht van BRO is van 16 tot en met 18 april 2019 een Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. proefsleuven uitgevoerd in verband met de geplande (her)ontwikkeling van het plangebied aan de Willem Kloosstraat 68-70 in Hazerwoude-Rijndijk, gemeente Alphen aan den Rijn.

Het plangebied was in de Romeinse tijd gelegen in het oevergebied van de Oude Rijn. In een van de werkputten is een verspoeld deel van de limesweg aangetroffen. Hierin was Romeins aardewerk aangetroffen. Na de Romeinse tijd is de Oude Rijn richting het noorden gemeanderd, naar de huidige ligging. Tot de inpoldering rond het einde van de 16^e eeuw was het plangebied erg nat en niet geschikt voor gebruik. Op historisch kaartmateriaal is te zien dat binnen het plangebied pas vanaf de tweede helft van de 19^e eeuw bebouwing is geweest. Van deze bebouwing, een boerderij, zijn resten van muurfundering en een deel van een put aangetroffen.

7.1. Aanbevelingen

IDDS Archeologie adviseert om het plangebied, voor wat betreft het aspect archeologie, vrij te geven voor de voorgenomen civieltechnische werkzaamheden

Bovenstaand advies dient gecontroleerd en beoordeeld te worden door de bevoegde overheid, in dit geval de Gemeente Alphen aan den Rijn. Deze zal vervolgens een besluit nemen inzake de te volgen procedure. IDDS Archeologie wil meegeven dat voordat dit besluit genomen is, er niet begonnen kan worden met bodemversturende activiteiten of activiteiten die voorbereiden op bodemverstoringen.

Het uitgevoerde onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Het archeologisch onderzoek is erop gericht om de kans op het onverwacht aantreffen dan wel het ongezien vernietigen van archeologische waarden bij bouwwerkzaamheden in het plangebied te verkleinen. Aangezien het onderzoek is uitgevoerd door middel van een steekproef kan echter, op basis van de onderzoeksresultaten, de aan- of afwezigheid van eventuele archeologische waarden niet gegarandeerd worden.

Wij wijzen u er graag op dat indien archeologische waarden worden aangetroffen, deze conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet zo spoedig mogelijk bij de minister voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap gemeld dienen te worden. Dit kan door het invullen van het vondstmeldingsformulier op de website van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (www.cultureelerfgoed.nl) of door contact op te nemen met de InfoDesk (info@cultureelerfgoed.nl).

Literatuur en kaarten

Bult, E.J., s.a.: *Syllabus Middeleeuws en Postmiddeleeuws Aardewerk*.

Centraal College van Deskundigen, 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie*, versie 4.1, Gouda.

Diepen, L. van/ M.J. Jansen, 2018: *Programma van Eisen Willem Kloosstraat 68-70, Hazerswoude-Rijndijk*, Aerest Milieu (AM 17152).

Duco, D.H., 1982: *Merken van Goudse pijpenmakers 1660-1940*, De Tijdstroom.

Duco, D.H., 1987: *De Nederlandse kleipijp, handboek voor dateren en determineren*, Leiden.

Haaleos, J.K., 1990: *Het grafveld van Nijmegen-Hatert. Een begraafplaats uit de eerste drie eeuwen na Chr. op het platteland bij Noviomagus Batavorum. Beschrijving van de verzamelingen in het Provinciaal Museum G.M. Kam te Nijmegen*, Nijmegen.

Holwerda, J.H., 1941: *De Belgische waar in Nijmegen. Beschrijving van de verzameling van het museum G.M. Kam te Nijmegen*, Den Haag.

Hurst, J.G., D.S. Neal, H.J.E. van Beuningen, 1986: *Pottery produced and traded in north-west Europe 1350-1650*, Rotterdam Papers 6, Rotterdam.

Jansen, B./ S. Hakvoort, 2019: *Willem Kloosstraat, gemeente Alphen aan den Rijn, archeologisch vooronderzoek: proefsleuvenonderzoek*, Weesp (RAAP-Rapport 3856).

Kruidhof, C.N., 2008: *Centrumplan Hazerswoude-Rijndijk, gemeente Rijnwoude; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek*, Weesp (RAAP-Rapport 1761).

Léon Subías, D., de/ R. Torremans, 2019: *Plan van Aanpak Willem Kloosstraat 68-70 in Hazerwoude-Rijndijk, gemeente Alphen aan den Rijn*, Noordwijk (IDDS Archeologie).

Verhoeven, A.A.A., 1998: *Middeleeuws gebruiksaardewerk in Nederland (8ste --13de eeuw)*, Amsterdam Archaeological Studies 3.

Kaarten

Grenskaart van de Rijnsburgerpolder, 1951: *archieven.nl* identificatienummer P-0261.

Kadastrale minuut 1811-1832: *beeldbank.cultureelerfgoed.nl* Objectnummer MIN08059B02.

Overig historisch kaartmateriaal: *topotijdreis.nl*.

Lijst van afkortingen en begrippen

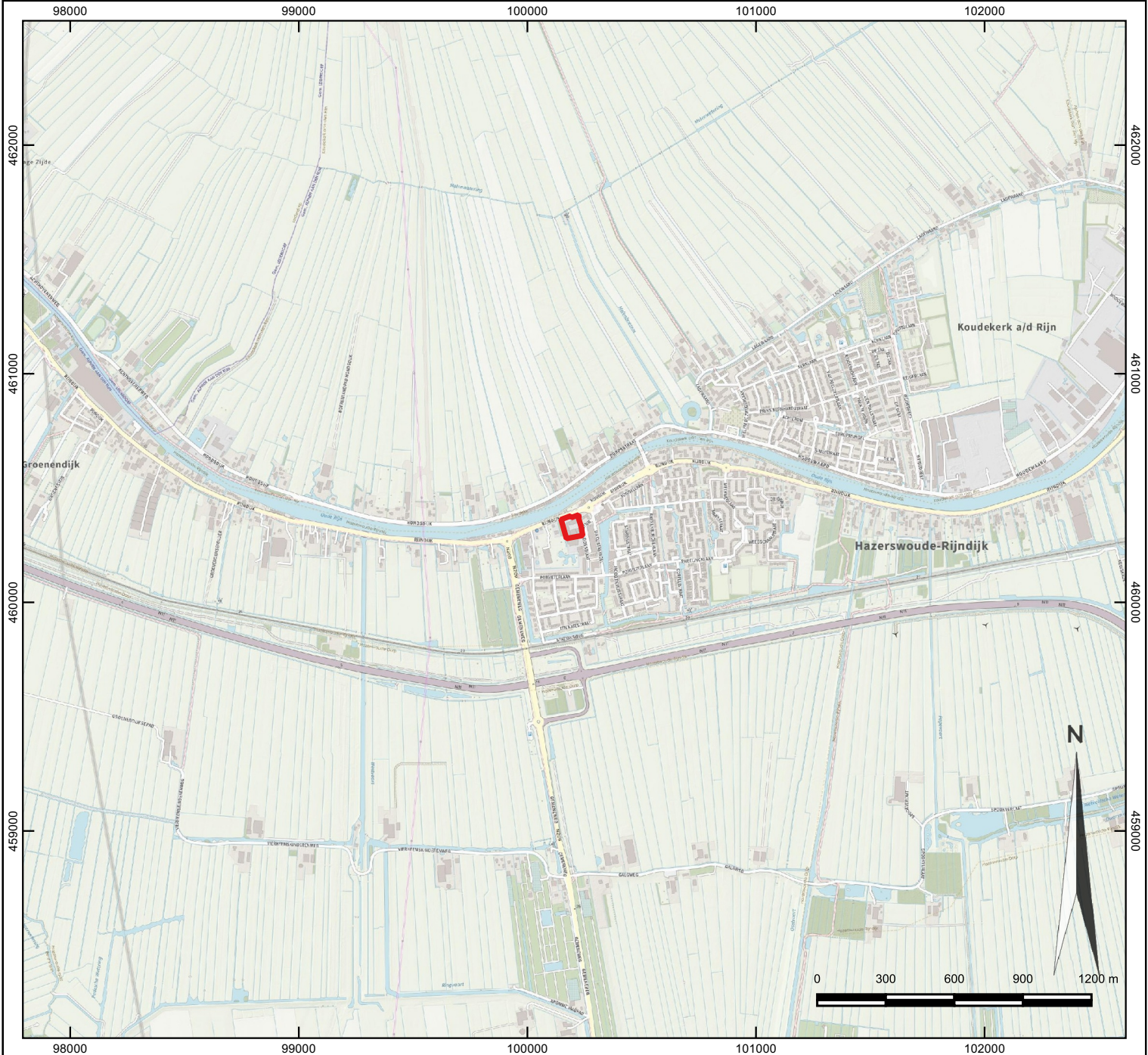
Afkortingen

Archis	Archeologisch Informatie Systeem
GPS	Global Positioning System
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
mv	maaiveld (het landoppervlak)
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PvA	Plan van Aanpak
PvE	Programma van Eisen
RCE	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Verklarende woordenlijst

antropogeen	Ten gevolge van menselijk handelen (door mensen veroorzaakt/gemaakt)
Archis-melding	Elke melding bij het centraal informatiesysteem (Archis)
conservering	Mate waarin grondsporen, anorganische en organische archeologische resten bewaard zijn
couperen	Het maken van één of meer verticale doorsneden door een spoor of laag om de aard, diepte, vullingen, vorm en relaties met andere fenomenen vast te stellen
fluviaal	Door rivieren gevormd, afgezet
gaafheid	Mate van (fysieke) versterking van de bodem, zowel in verticale zin (diepte) als in horizontale zin (omvang)
horizont	Kenmerkende laag binnen de bodemvorming
humeus	Organische stoffen bevattend; bestaande uit resten van planten en dieren in de bodem
in situ	Achtergebleven op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponneerd, weggegooid of verloren
kronkelwaard	Deel van een stroomgebied omgeven – en grotendeels opgebouwd – door een meander
laag	Een vervolgbare grondeenheid die op archeologische of geologische gronden als eenheid wordt onderscheiden
Limes	de noordgrens van het Romeinse rijk
lithologie	Wetenschap die zich bezighoudt met de beschrijving en het ontstaan van de sedimentaire gesteenten
meander	Min of meer regelmatige lusvormige rivierbocht
meanderen	(van rivieren of beken) Zich bochtig door het landschap slingeren
oeverafzetting	Rug langs een rivier, bestaande uit overwegend kleiafzettingen
plangebied	Gebied waarbinnen de realisering van de planvorming het bodemarchief kan bedreigen
prehistorie	Dat deel van de geschiedenis waarvan geen geschreven bronnen bewaard zijn gebleven
silt	Zeer fijn sediment met grootte 2-63 µm
stratigrafie	Opeenvolging van lagen in de bodem
stroomgordel	Het geheel van rivieroeverwal-, rivierbedding- en kronkelwaard-afzettingen, al dan niet met restgeul(en)
stroomrug	Oude riviergeul die zodanig is opgehoogd met zandige afzettingen dat de rivier een nieuwe loop heeft gekregen; blijft door inklinking van de komgebieden als een rug in het landschap liggen
vindplaats	Ruimtelijk begrensd gebied waarbinnen zich archeologische informatie bevindt
zeldzaamheid	Mate waarin een bepaald type monument schaars is (of is geworden) voor een periode of in een gebied

Bijlage 1: Topografische kaart

Legenda

 plangebied

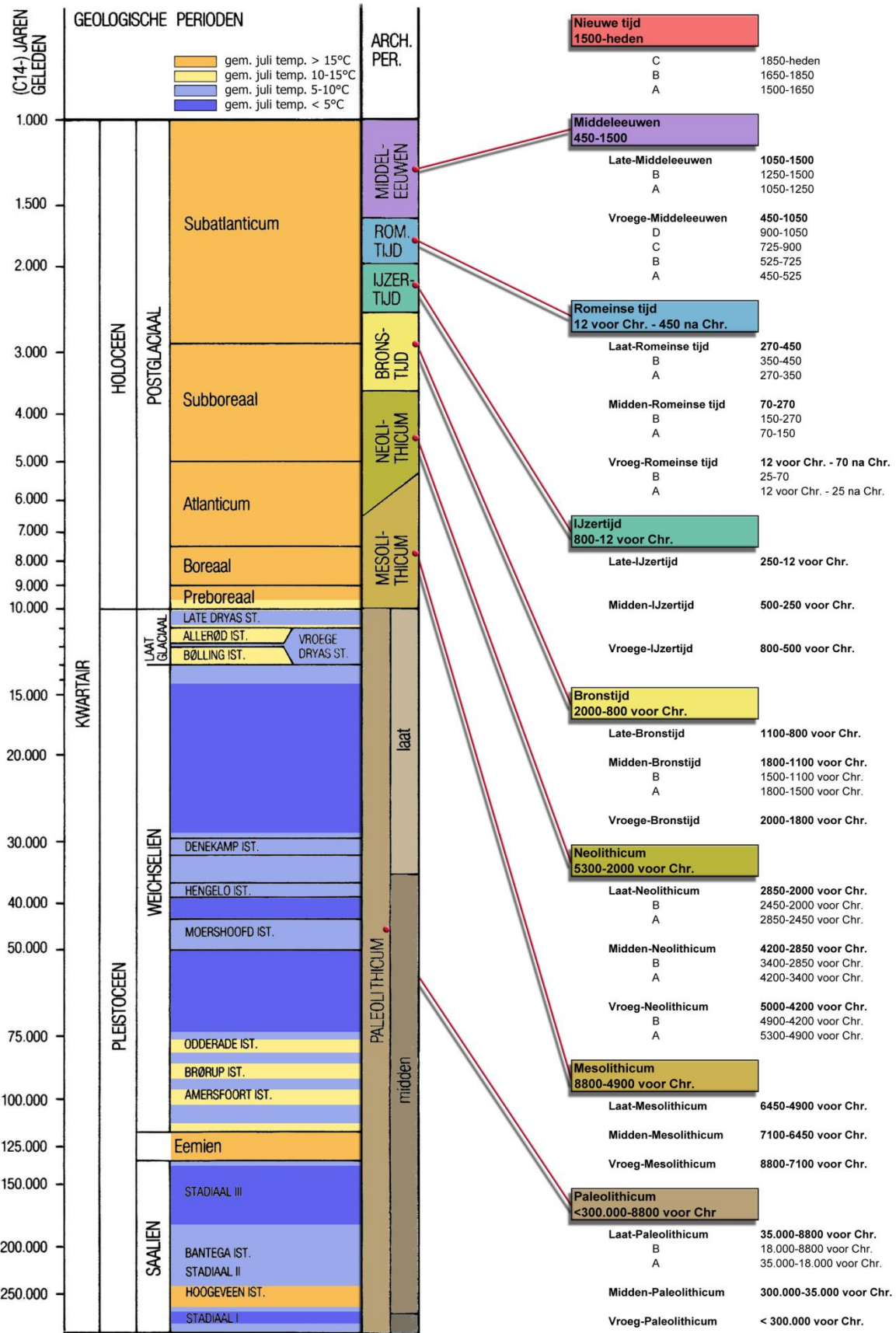
IDDS
's- Gravendijckseweg 37
2201 CZ Noordwijk
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

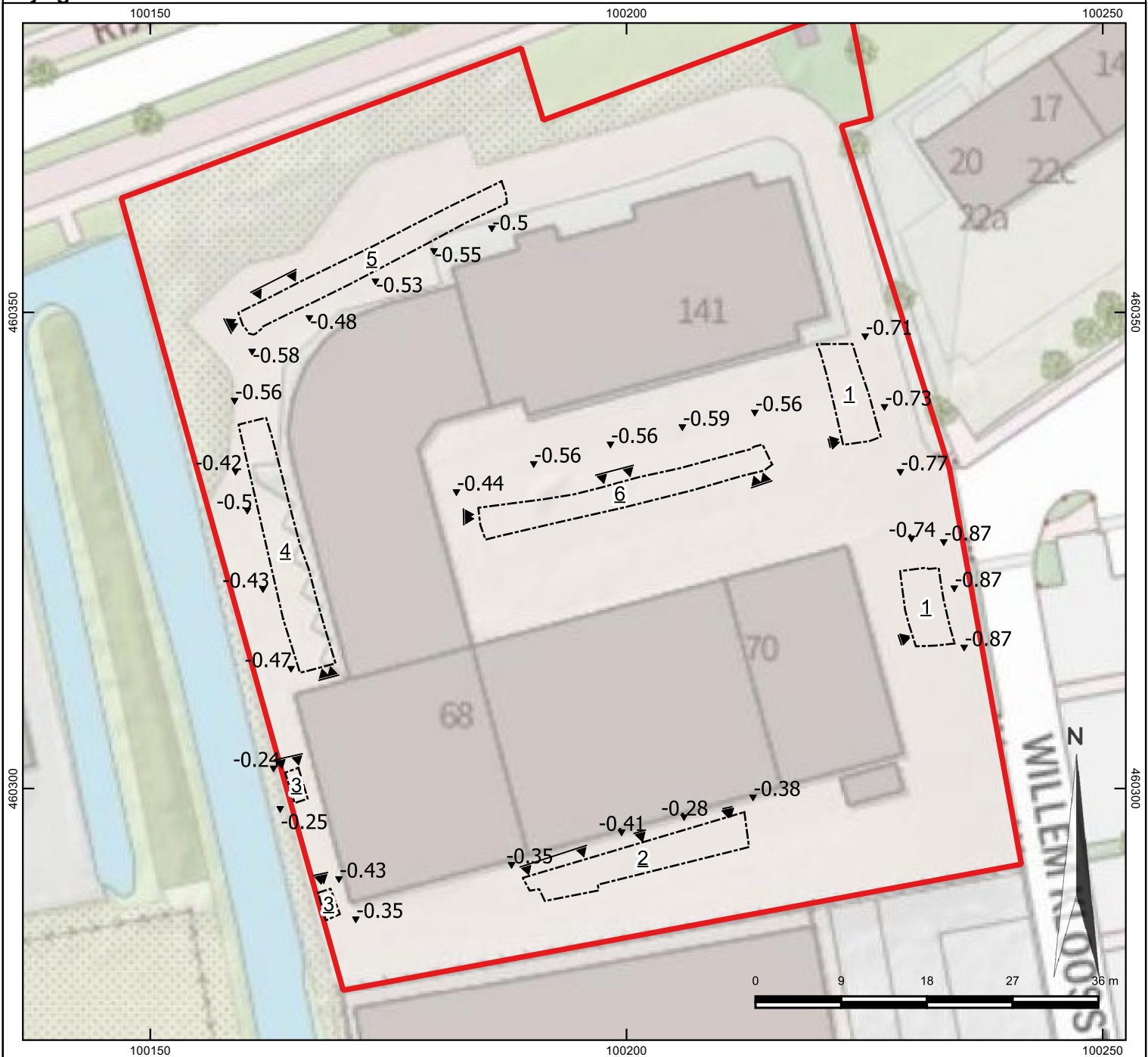
IDDS integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

Project: Willem Kloosstraat, Hazerswoude-Rijndijk	
OM nr.: 4684428100	Versie: 1
Projectnr.: 58050119	Formaat: A4
Schaal: 1:25000	Datum: 26-4-2019
Tekenaar: JIR	

Bijlage 2: Periodentabel

Bijlage 3: Overzichtskaart

Legenda

- plangebied
- werkput
- ▼ HOOGTE maaiveld
- ▼▼ Profiel

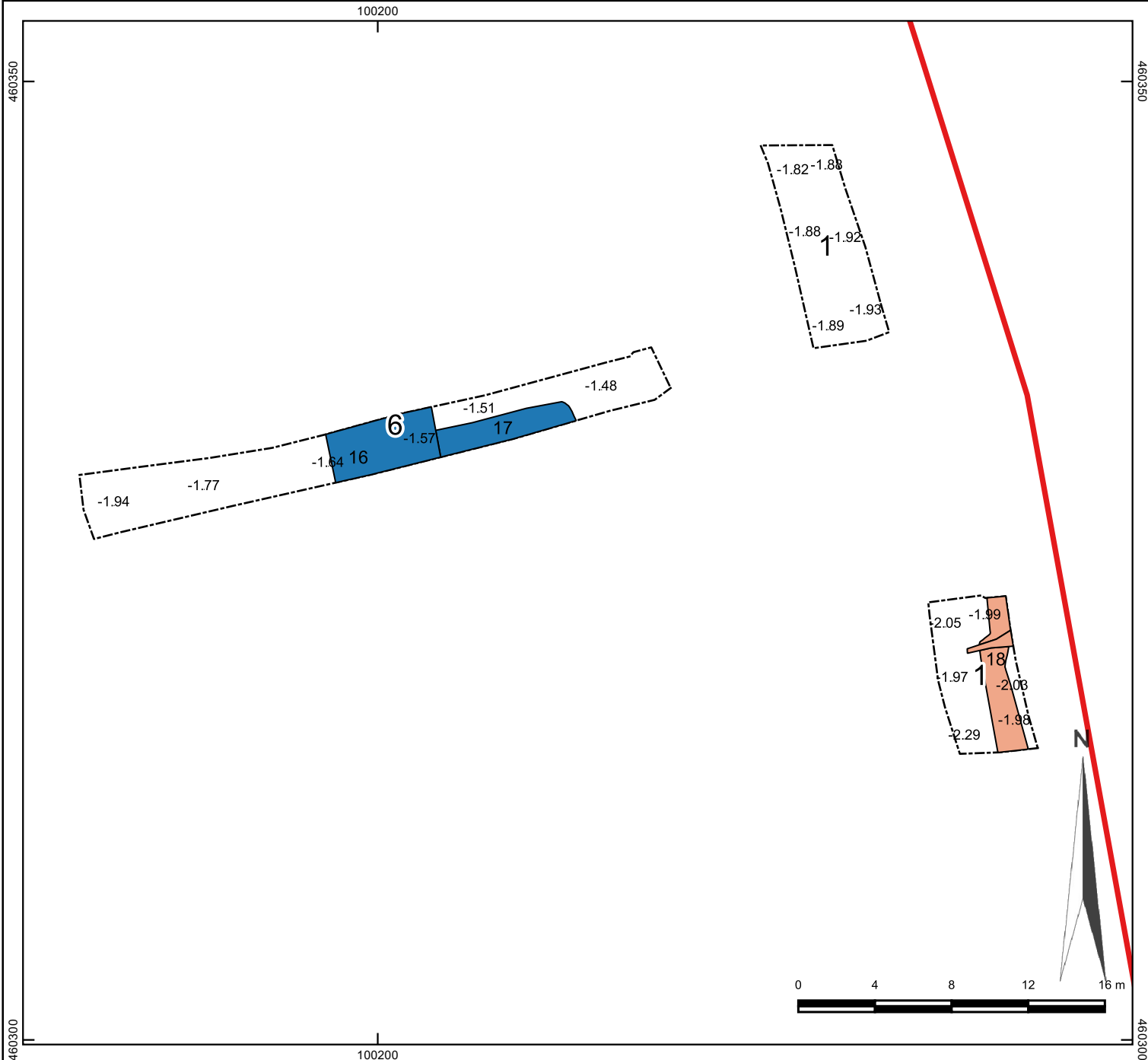
IDDS
's- Gravendijkseweg 37
2201 CZ Noordwijk
info@idds.nl
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

Project: Willem Kloosstraat, Hazerswoude-Rijndijk	
OM nr.: 4684428100	Versie: 1
Projectnr.: 58050119	Formaat: A4
Schaal: 1:600	Datum: 8-5-2019
Tekenaar: JIR	

Bijlage 4a: Allesporenkaart WP1 & WP6

Legenda

	plangebied		muuruitbraak
	concentratie		poer
	greppel		sloot
	houten paal		Verstoring
	kuil		hoogte vlak
	laag		coupe
	muur		werkput
	muurfundering		

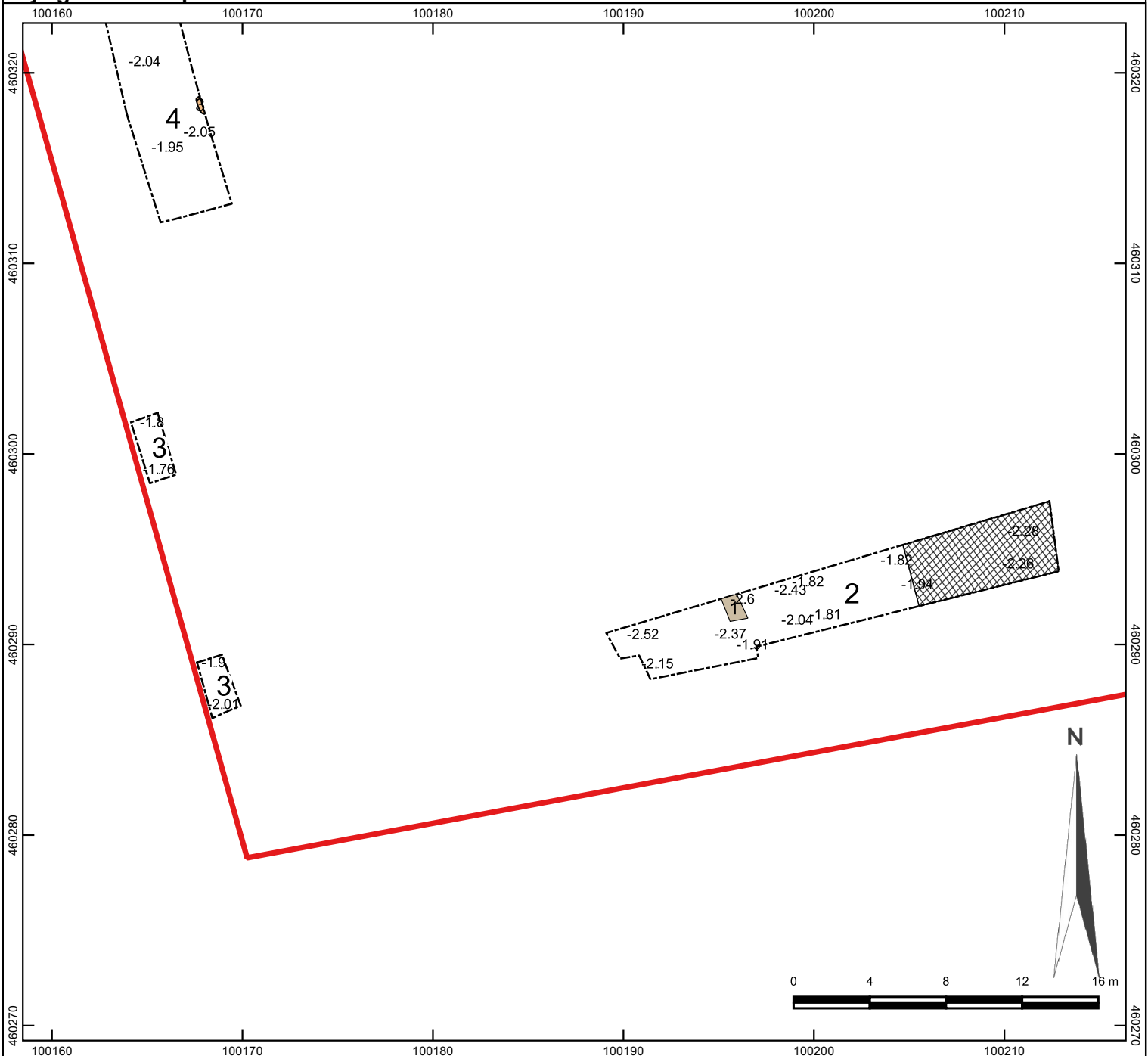
IDDS
's- Gravendijkseweg 37
2201 CZ Noordwijk
info@idds.nl
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

Project: Willem Kloosstraat, Hazerswoude-Rijndijk	
OM nr.: 4684428100	Versie: 1
Projectnr.: 58050119	Formaat: A4
Schaal: 1:300	Datum: 8-5-2019
Tekenaar: JIR	

Bijlage 4b: Allesporenkaart WP2 & WP3

Legenda

	plangebied		muuruitbraak
	concentratie		poer
	greppel		sloot
	houten paal		Verstoring
	kuil		hoogte vlak
	laag		coupe
	muur		werkput
	muurfundering		

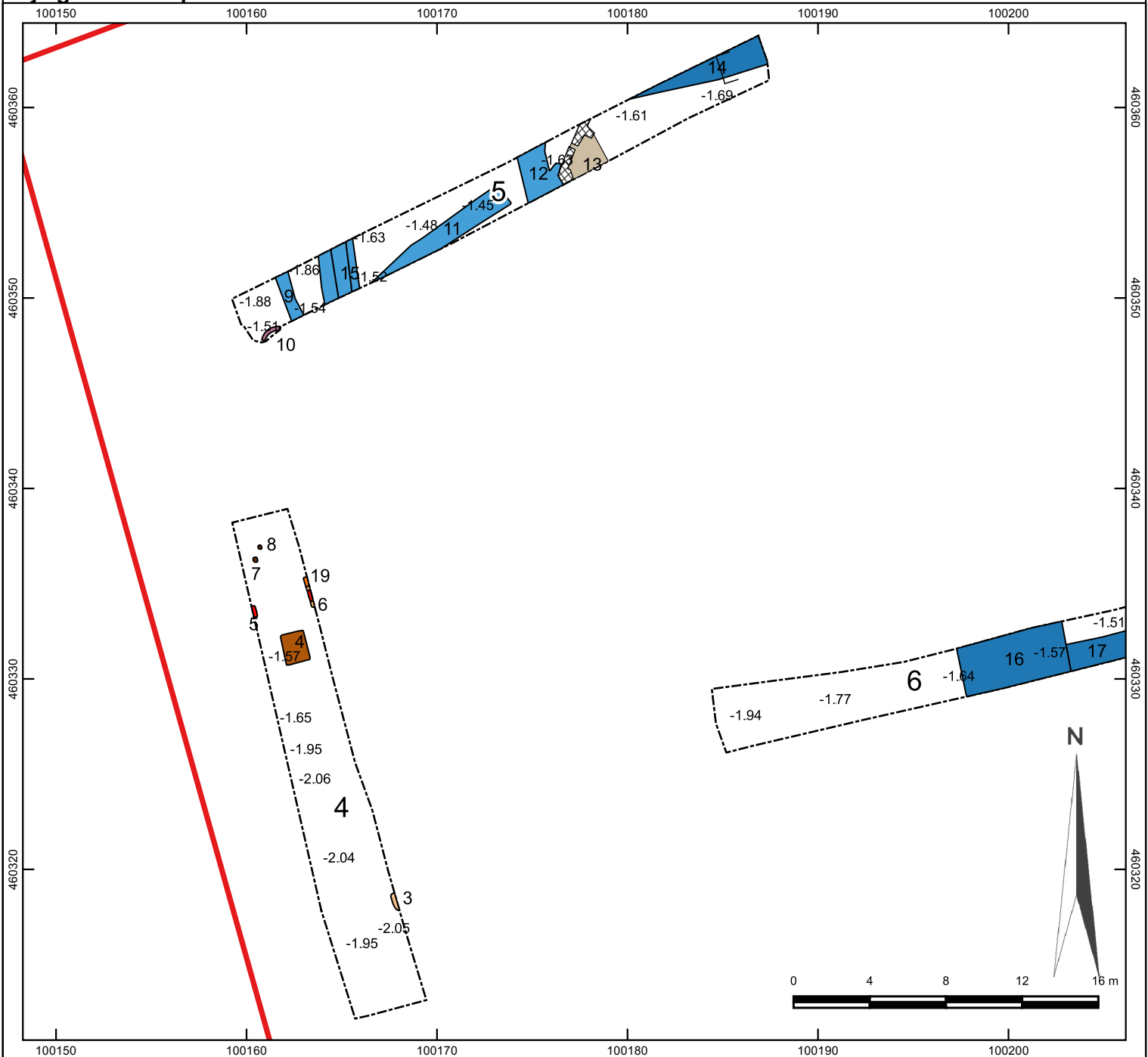
IDDS
's- Gravendijckseweg 37
2201 CZ Noordwijk
info@idds.nl
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

Project: Willem Kloosstraat, Hazerswoude-Rijndijk	
OM nr.: 4684428100	Versie: 1
Projectnr.: 58050119	Formaat: A4
Schaal: 1:300	Datum: 9-5-2019
Tekenaar: JIR	

Bijlage 4c: Allesporenkaart WP4 & WP5

Legenda

	plangebied		muuruitbraak
	concentratie		poer
	greppel		put
	houten paal		sloot
	kuil		hoogte vlak
	laag		coupe
	muur		werkput
	muurfundering		

IDDS
's- Gravendijckseweg 37
2201 CZ Noordwijk
info@idds.nl
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

Project: Willem Kloosstraat, Hazerswoude-Rijndijk	
OM nr.: 4684428100	Versie: 1
Projectnr.: 58050119	Formaat: A4
Schaal: 1:300	Datum: 9-5-2019
Tekenaar: JIR	

Bijlage 5: Sporenlijst

spoor	omschrijving	velddatering	diepte	nap (m)	opmerking
1	laag				grindlaag
2	sloot				
3	concentratie				baksteenconcentratie
4	kuil				
5	muurfundering				
6	poer				
7	houten paal				vak 6; vierkante paal
8	houten paal				vak 6; ronde paal
9	greppel				
10	muur				min.17 lagen. 5 lagen=23cm, 10lagen=51cm. Alleen kopse kant bks gebruikt. 18x9x3,5 (bks) z.kalkmorte
11	greppel		13		
12	greppel				
13	laag				natuurlijk?
14	sloot				
15	greppel				
16	sloot				
17	sloot				
18	muurruitbraak				recent beton;puin
19	muur				spaarboog
9999	Verstoring				

Bijlage 6: Vondstenlijst

vnr	categorie	aantal	gewicht	spoor	put	vlak	vak	vul	seg	datering eeuw
1.1	Aardewerk Nieuwe Tijd	5	44,7	9999	2	1	1			
1.2	Glas	1	0,8	9999	2	1	1			
2.1	Aardewerk romeins onbepaald	1	8,8	9010	2	1	3			
3.1	Aardewerk romeins onbepaald	1	6	1	2	1	5			
3.2	Dierlijk bot	1	3,9	1	2	1	5			
4.1	Bouwmateriaal keramisch	3	8,9	9012	2	1	5			
5.1	Baksteen	1	57,4	9010	2	1	5			
5.2	Aardewerk Nieuwe Tijd	1	10	9010	2	1	5			
6.1	Aardewerk Nieuwe Tijd	1	13,8	9001	3	1	1			
7.1	Aardewerk Nieuwe Tijd	4	104,8	9001	4	1	1			
7.2	Keramiek pijpen	1	2,4	9001	4	1	1			
8.1	Aardewerk Nieuwe Tijd	1	8,5	9016	4	1	1			
9.1	Baksteen	1	1055,7	5	4	40	5			
10.1	Bouwmateriaal keramisch	1	207	9001	4	1	5			
10.2	Aardewerk Nieuwe Tijd	3	43,2	9001	4	1	5			
11.1	Baksteen	2	2225,6	6	4	20	6			
12.1	Dierlijk bot	24	513,2	9	5	1	2	1		
13.1	Aardewerk middeleeuwen	1	10,2	9016	5	30				
14.1	Baksteen	1	1554,6	10	5	1	1			
15.1	Aardewerk Nieuwe Tijd	5	763,8	9	5	1	2	2		
15.2	Keramiek pijpen	1	8,1	9	5	1	2	2		
15.3	Dierlijk bot	5	118,6	9	5	1	2	2		
16.1	Dierlijk bot	1	5,7	14	5	1		3		
17.1	Baksteen	1	1511	14	5	1		1		
17.2	Dierlijk bot	1	102	14	5	1		1		
18.1	Aardewerk Nieuwe Tijd	2	197,3	12	5	1				
19.1	Baksteen	1	1183,7	6	4	20	6	1		
20.1	Baksteen	1	1282,8	19	4	20	6	1		

Bijlage 7: Determinatietabel aardewerk

vondsnr	werkput	vlak	spoor	vulling	codering (ABR)	bakseltype	vorm	type / productie plaats	Rand	Bodem	Wand	Gruis	compleet	aantal	kleur	versiering	glazuur	plaats glazuur	daterings code	datering	opmerkingen
1	2	1	9999	1	KER	steengoed	kan	Siegburg?	1					1	beige		zoutglazuur	uit	LMEB	14e eeuw	
1	2	1	9999	1	KER	grijsbakkend	pot			1				1	zwart - grijs	canvas-motief buitenzijde	?zwart	in en uit	NTC	20e eeuw	
1	2	1	9999	1	KER	porselein	potje			1				1	wit				NTB-C	18e-19e eeuw	
1	2	1	9999	1	KER	faience	indet			1				1	geel		tinglazuur	uit	NTA-B	17e-18e eeuw	
1	2	1	9999	1	KER	faience	tegels		1					1	rozegeel		loodglazuur	uit	NTA-B	17e-18e eeuw	
2	2	1	9010	1	KER	wit gladwandig	amfoor				1			1	lichtbeige				LMEA-B	1e-4e eeuw	
3	2	1	1	1	KER	lowland ware	indet			1				1	donkergrijs	randstempel			RT	80-200 na Chr.	hoge kwaliteit
4	2	1	9012	1	KER	roodbakkend	baksteen					3		3	oranje en roze				LME-NT	15e-19e eeuw	zacht baksel
5	2	1	9010	1	KER	(proto)steengoed	kruik	Duitsland			1			1	grijs		zout engobe	uit	LMEB-NTB	15e-17e eeuw	
5	2	1	9010	1	KER	roodbakkend	plavuis		1					1	rood				LME-NT		
6	3	1	9001	1	KER	porselein	theepot		1					1	wit	floraal motief (blauw)			NTB-C	18e-20e eeuw	tuit
7	4	1	9001	1	KER	kleipijp	pijpensteel	Leiden/Alphen			1			1	wit	enkele radversiering			NTB	1650-1850	slechte kwaliteit versiering
7	4	1	9001	1	KER	steengoed	kruik				2			1	grijs		zoutglazuur	uit	NTB-C	18e-19e eeuw	mineraalwaterfles
7	4	1	9001	1	KER	porselein			1					1	wit	rode en zwarte verf, grotendeels verdwenen			NTB-C	18e-20e eeuw	rode en zwarte verf, grotendeels verdwenen
7	4	1	9001	1	KER	faience	bord		1					1	geel	aziatisch floraal motief (blauw)	tinglazuur	in en uit	NTB-C	18e-20e eeuw	
8	4	1	9016	1	KER	roodbakkend	plavuis		1					1	rood		loodglazuur	boven	NT	16e-20e eeuw	
10	4	1	9001	1	KER	faience	tegels				2			2	geel		tinglazuur	voorzijde	NTB-C	17e-19e eeuw	
10	4	1	9001	1	KER	porselein	bord	Engeland?		1				1	wit	floraal motief (blauw)			NTB-C	18e-19e eeuw	
10	4	1	9001	1	KER	roodbakkend	dakpan		1					1	oranjerood	groef in bovenzijde			LME-NT		
13	5	30	9016	1	KER	kogelpot	kogelpot		1					1	grijs				LMEA-B	12e-13e eeuw	grove magering
15	5	1	9	2	KER	kleipijp	trechtervormige pijpenkop	Leiden/Alphen			1			1	wit	asterisk stempel op beide zijanten			NTB	18e eeuw	
15	5	1	9	2	KER	roodbakkend	bakpan		1					1	rood		loodglazuur	in, deels uit	NTA	16e-17e eeuw	steel
15	5	1	9	2	KER	roodbakkend	grape			3				3	rood		loodglazuur	in en uit	NTA	16e-17e eeuw	met oor en schenkruit, zwart geblakerd aan onderzijde
15	5	1	9	2	KER	roodbakkend	grape				1			1	rood		loodglazuur	in en uit	NTA-B	17e-19e eeuw	met oor
18	5	1	12	1	KER	roodbakkend	bakpan		1	1				2	rood		loodglazuur	in	NTA	16e-17e eeuw	geknepen handvat, roet aan buitenzijde. R-bak-2 uit 95-alk1

Bijlage 8: Determinatietabel dierlijk botmateriaal

Vondstnummer	Volgnummer	Soort	Element	Elementdeel	Symmetrie	Fragmentatie	Conservering	Gebruikssg	Locatiegeb	Code (Lauw)	Vraatsporen	Leeftijdsbepaling	Leeftijd	Aantal	MAI	Gewicht	Opmerkingen	Sexe	Maat
3	1	Middelgroot zoogdier	Rib (costa)	Mediaal	Indet.	10-25%	Goede kwaliteit, stevig bot (1)				ONWAAR	Indet.		1	1	3			
16	1	Varken (Sus scrofa domesticus)	Rib (costa)	Bijna Compleet	Rechts	75-100%	Goede kwaliteit, stevig bot (1)				ONWAAR	Proximale epifyse niet vergroeid	Jong	1	1	6			
17	1	Rund (Bos taurus)	Scheenbeen (tibia)	Mediaal	Rechts	25-50%	Goede kwaliteit, stevig bot (1)				WAAR	Indet.		1	1	101			
15	1	Rund (Bos taurus)	Opperarmbeen (humerus)	Distaal	Links	10-25%	Goede kwaliteit, stevig bot (1)				ONWAAR	Distale epifyse vergroeid	>15-20 m	1	1	53			
15	2	Varken (Sus scrofa domesticus)	Schedel (cranium)	Oogkas	Rechts	<10%	Goede kwaliteit, stevig bot (1)				ONWAAR	Onvergroeid	Jong	1	1	24			
15	3	Rund (Bos taurus)	Schedel (cranium)	Oogkas	Rechts	10-25%	Fragiel, maar compleet (2)				ONWAAR	Onvergroeid	Jong	4	1	33			
12	1	Rund (Bos taurus)	Hielbeen (calcaneum)	Bijna Compleet	Rechts	75-100%	Goede kwaliteit, stevig bot (1)				ONWAAR	Proximale epifyse vergroeid	>36 m	2	1	77			
12	2	Rund (Bos taurus)	Schedel (cranium)	Articulatievlak	Axiaal	25-50%	Goede kwaliteit, stevig bot (1)				ONWAAR	Indet.		16	1	265			
12	3	Rund (Bos taurus)	Bovenkaak (maxilla)	Corpus	Rechts	50-75%	Goede kwaliteit, stevig bot (1)				ONWAAR	m1 hevige slijtage	Volwassen	2	1	78	incl m1; hoort bij volgnr. 2		
12	4	Rund (Bos taurus)	Atlas	Bijna Compleet	Axiaal	50-75%	Goede kwaliteit, stevig bot (1)				ONWAAR	Vergroeid	Volwassen	2	1	90			